

DANSK POLARCENTER

STYRKELSE AF DANSK FORSKNING I POLAROMRÅDERNE

af Karsten Secher

Dansk Polarcenter's formål er at støtte og koordinere Danmarks arktiske og antarktiske forskning og at informere om begivenheder i den internationale polarforskningsverden. Dansk Polarcenter repræsenterer danske interesser i de internationale råd og organisationer, som koordinerer og regulerer den arktiske og antarktiske forskning i nært samarbejde med interesserede institutioner og myndigheder og *Grønlands Hjemmestyre*.

Kontinuitet i den danske polarforskning

Danmark har gamle traditioner for arktisk forskning. *Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland* (KVUG) begyndte sin virksomhed i 1878 og er formentlig verdens ældste institution af sin art. Det har givet Danmark en stærk position i den polare forskning. Dansk Polarcenter skal være med til at sikre, at denne position bevares.

Et af midlerne hertil er at ansætte et antal højt kvalificerede forskere. Forskerne skal placeres i de rette forskningsmiljøer og institutioner og således være medvirkende til at opbygge og udbygge forskningen. I alt 14 interesseområder er udpeget. I første omgang er der økonomiske midler til at ansætte 2 forskere inden for naturvidenskabelige og humanistiske områder. Forskningssemnernes kvalitet vil være bestemmende for de første to arbejdsområder. Som noget nyt vil forskerne i høj grad blive inddraget i formidlingen af de opnåede resultater til såvel forskningsverdenen som til offentligheden, interessegrupper og erhvervsliv. Dette kan ske ved foredrag og artikler – men også ved kursus- og uddannelsesvirksomhed samt i form af deltagelse i presse- og udstillingsaktivitet.

Dansk Polarcenter blev oprettet som en institution under Undervisningsministeriet 1. januar 1989. Dansk Polarcenter, der er sekretariat for KVUG, som er rådgivende i spørgsmål om forskning i Grønland, har mulighed for at støtte enkelte projekter økonomisk, idet der årligt uddeles ca. 2.5 millioner kroner efter ansøgning.

Geologien og Dansk Polarcenter

Den geologiske udforskning af Grønland har altid haft en central placering i Danmarks arktiske forskning. Geologien er siden 1946 sikret en selvstændig institution i form af *Grønlands Geologiske Undersøgelse* (GGU). Ved fremtidige projekter, hvori geologiske undersøgelser, f. eks. fra GGU, indgår sammen med andre forskningsområder, kan Dansk Polarcenter medvirke til gennemførelsen af sådanne tværvideenskabelige aktiviteter. KVUG, hvor også GGU er repræsenteret, har eksempelvis støttet større geologiske udforskningsaktiviteter i Østgrønland samt miljø-geokemiske projekter i Vestgrønland.

Nordlys set fra det geofysiske laboratorium i Narsarsuaq.

Andre opgaver

Dansk Polarcenter har et væld af andre opgaver. F. eks. varetages godkendelsen af videnskabelige og sportslige ekspeditioner i Grønland. Dansk Polarcenter fastsætter krav til sikkerhedsudstyr og forsikringssummer og formidler kontakten til de grønlandske institutioner, som også skal godkende projekterne. Ekspeditioner til Nationalparken i Nordøstgrønland skal f. eks. godkendes af *Nationalparkrådet*. Dansk Polarcenter har også mulighed for at rådgive om løsningen af de praktiske, logistiske problemer.

Det kan være tidskrævende at administrere projekter, som involverer mange personer, flere institutioner eller måske flere nationer. Dansk Polarcenter til-

byder som en service at stå for den administrative del af arbejdet, føre regnskab, arrangere møder o.s.v. Dette gælder også organiseringen af kurser og kongresser.

På opfordring fra forskere i Danmark undersøger Dansk Polarcenter mulighederne for at oprette feltstationer i Grønland. Der er især vist interesse for en feltstation i Nationalparken i Nordøstgrønland. Stationerne vil blive stillet til rådighed for danske og udenlandske forskere.

Information og bibliotek

Dansk Polarcenter vil indsamle oplysninger om ekspeditioner, forskningsprojekter, forskningsinstitutioner, møder og kongresser, som har interesse for den polare forskerverden. Centret kan hermed indgå i internationale aftaler om udveksling af sådanne informationer og dermed blive i stand til også at forsyne den danske offentlighed med omfattende informationer om den polarforskning, som foregår i resten af verden.

Dansk Polarcenter udgiver for KVUG den videnskabelige serie *'Meddelelser om Grønland'*, som i de sidste 110 år har publiceret videnskabelige resultater af forskningen i Grønland. Desuden udgives et populærvidenskabeligt tidsskrift på grønlandsk og dansk, *'tussat, Forskning i Grønland'*, som fortæller om aktuelle projekter i Grønland, og et *'Newsletter'*, som bl. a. i skematisk form beretter om de projekter, der har anmeldt ekspeditioner eller undersøgelser i Grønland. Samtidig udgives *'Tidsskrift for Grønlands Retsvæsen'*, bl. a. med uddrag af grønlandske retsafgørelser.

Dansk Polarcenter vil som noget nyt opbygge Danmarks første centrale forskningsbibliotek med polarforskning som emne, også omfattende en central database. Biblioteksopbygningen sker ved et samarbejde med den selvejende institution *Arktisk Institut* og Københavns Universitets *Institut for Eskimologi*. En sådan bibliotekssamling vil kunne give svar på de fleste spørgsmål om den arktiske og antarktiske verden. Der skal desuden tilbydes emnesøgninger i danske og udenlandske databaser og hjælp til at skaffe den nødvendige litteratur, hvis den ikke allerede findes. Biblioteket vil lægge stor vægt på at indsamle *grå* litteratur, d. v. s. ikke offentliggjorte rapporter og lignende fra ekspeditioner og projekter.

Godt et år efter Dansk Polarcenters oprettelse er der netop 6. marts 1990 offentliggjort en betænkning om centrets fremtidige arbejdsgrundlag. Betænkningen, der er illustreret, gennemgår i detaljer de nævnte arbejdsområder.

Dansk Polarcenter har indtil videre til huse i Hausegade 3 i Københavns city. I foråret 1992 forventes centret at flytte til Grønlands Handels tidligere domicil i Strandgade, hvor de lokalemæssige forhold vil muliggøre den endelige etablering af bibliotek, mødelokaler og studierum.

Dansk Polarcenter kan kontaktes i *Hausegade 3, 1128 København K, telefon: 33 15 86 66*, hvor også oplysninger om de nævnte tidsskrifter kan fås. Den netop udgivne betænkning kan erhverves for 150 kr. incl. moms.